

Социални неравенства и солидарност в съвременното българско общество

Увод

Последните десетилетия се характеризират с изключителен технологичен прогрес, развитие на човешкия капитал и подобряване на перспективите пред растеж на икономиките в дългосрочен план. Това доведе до силно покачване на доходите и благосъстоянието на хората както в световните икономически сили, така и в развиващите се страни.

Едновременно с това в много страни се откроява и паралелна негативна тенденция на нарастване на доходното неравенство между отделните групи от населението. Затова редица международни институции и политически сили по света все повече концентрират вниманието си върху този процес. Тенденцията е резултат от политически идеологии и от популистки залитания на повечето партии, независимо от тяхната окраска.

Темата за неравенството доминира обществения дебат както в развити, така и в развиващи се страни. На практика всяка една публична политика, която може да има различни цели – здравни, образователни, социални или други, в крайна сметка се стреми да намали неравенството в обществото. Именно заради това е от изключително значение не само да се вникне в понятието неравенство, но и да има широко знание за това къде се генерират, както и кои са факторите, които водят до тези процеси.

Социалното неравенство се отнася към невъзможността на конкретни хора от обществото да постигнат стандарта на живот, който по-голямата част от населението счита за даденост, поради наличието на различни социални фактори. Под социално неравенство в ЕС в голяма степен се разбира „социално изключване“. То е многомерно понятие, тъй като обединява различни аспекти на неравенството, измерени чрез безработица, достъп до образование, информация, здравеопазване и участие в социални дейности. Сред основните цели на провежданите икономически и социални политики в тази насока е именно намаляване на неравенството между групите от населението и увеличаване на равенството при възможностите за реализация. Европейският съюз, част от който е и България, насърчава предприемането на конкретни действия от всички нива на държавните институции срещу премахването на социалното неравенство.

Изложение

1. Социалното неравенство като елемент на обществената система.

Една от базовите характеристики на всяко общество, социално множество, група или общност е неравенството между хората, които са различни. Тези различия водят до различен начин на участието им в обществения процес.

Социалните различия са организирани по различен начин в различни типове общества, но общото за всички е, че една значима част от различията между хората водят до подреждането им в йерархии. Общественото деление на висши и низши, на стоящи на върха на социалната пирамида и намиращи се на дъното ѝ формира система на социалното неравенство от един или друг тип.

Социалното неравенство е един от най-важните елементи на обществената система. То може да се разглежда като резултат, но и като фактор на обществения процес. Много социални промени започват именно поради неудовлетвореността на определени социални групи от системата на социално неравенство. Социалното пространство и обществения процес се трансформират така, че да създадат и възпроизвеждат определен тип система на социалното неравенство.

Неравенството и обществения процес са до такава степен свързани помежду си, че много автори ги разглеждат като страни на едно и също нещо. Всяка структура на обществото и обществения процес предполага и предпоставя структура на неравенството с определени параметри. Промяната на едното по принцип винаги води до промяна на другото. Например никой не оспорва обвързаността на социалното неравенство със собствеността, затова ако искаме да изградим общество на социалното равенство, е необходимо да променим начина на организация на собствеността. Един от примерите в това отношение е социално-инженерният опит на основата на теорията на К. Маркс за комунистическото общество реално да се изгради подобна обществена система. Независимо от връзката между обществения процес и социалното неравенство в социалната теория и политическата практика тази връзка винаги е била натоварена с множество политически и идеологически пристрастия.

Предаването на неравенствата между поколенията е проблем, сравнително нов за социалната политика и практика. Това обаче съвсем не означава, че проблемът е нов за